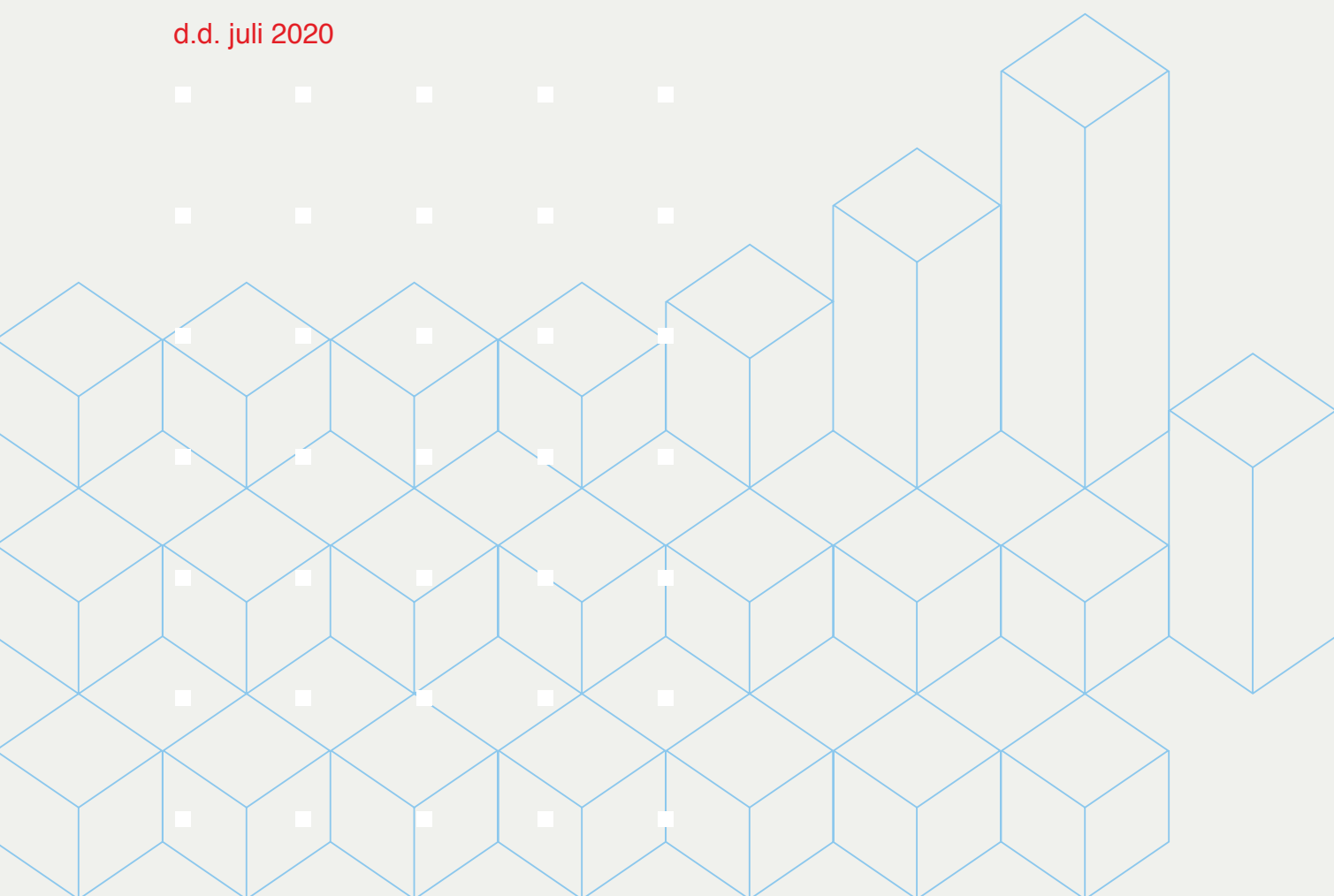

Arbeidsmarktbeleid in Venlo

Een analyse van de arbeidsmarkt,
het gemeentelijk beleid en het
instrumentarium.

d.d. juli 2020

SECRETARIAAT REKENKAMER VENLO

Secretaris

Yvon van Geel

y.vangeel@venlo.nl

Adres

Postbus 3434

5902 RK Venlo

Telefoonnummer

077 – 359 9642

Website

<https://gemeenteraad.venlo.nl/#rekenkamer>

SAMENSTELLING REKENKAMER VENLO

Externe voorzitter

Mevr. K. van den Berg

Leden

Dhr. E. Broere (extern lid)

Mevr. K. Peters (extern lid)

Dhr. L. van den Beucken (lid)

Dhr. J. Hoezen (lid)

Dhr. J. Valize (lid)

I&O Research

Leon Heuzels

Thijs Lenderink

Jon Severijn

Anouk Smeltink-Mensen (AnalyZus)

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding	4
	Aanleiding, doelstelling en vraagstelling	4
	Aanpak van het onderzoek	4
	Leeswijzer	4
2.	Conclusies	5
	Beantwoording hoofdvraag	5
	Conclusie over de Venlose arbeidsmarkt	5
	Conclusies over het arbeidsmarktbeleid	5
	Conclusies over het gebruikte instrumentarium	6
	Conclusie over de resultaten	7
	Conclusies over de betrokkenheid van de gemeenteraad	7
3.	Aanbevelingen	9
	Aanbeveling arbeidsmarktbeleid	9
	Aanbeveling instrumentarium	10
	Aanbeveling raadsbetrokkenheid	10
4.	Factsheet	12
5.	Bestuurlijke reactie college van B&W	15
6.	Nawoord Rekenkamer	23

1. INLEIDING

Aanleiding, doelstelling en vraagstelling

Aanleiding voor het onderzoek is onder meer de ogenschijnlijke 'discrepantie' tussen de relatief snelle groei van het aantal banen in (de regio) Venlo in de afgelopen jaren, en de ontwikkeling van het bijstandsvolume in die periode (minder snelle daling). Een andere aanleiding is het uitblijven van 'strategisch arbeidsmarktbeleid' waar de raad al in 2018 om vroeg.

De doelstelling van dit onderzoek is een actuele arbeidsmarktanalyse te bieden en inzicht te bieden in de doeltreffendheid en doelmatigheid van het arbeidsmarktbeleid en bijbehorende instrumenten van de gemeente in de periode 2015-2019. Bij arbeidsmarktbeleid gaat het om de inspanningen om -al dan niet samen met lokale en (Eu-) regionale netwerkpartners- inwoners te scholen en naar werk te geleiden en om (passende) werkgelegenheid aan te trekken.

Bovenstaande doelstelling vormt de basis voor een hoofdvraag en vijf onderzoeksvragen:

Hoofdvraag:

In hoeverre waren de inspanningen van de gemeente Venlo om de arbeidsparticipatie van haar inwoners tussen 2015 en 2019/2020 te verhogen, doeltreffend en doelmatig?

Onderzoeksvragen:

- a) In hoeverre is er in (de regio) Venlo sprake van een evenwichtige ontwikkeling van de arbeidsmarkt?
- b) Is er bij de gemeente Venlo sprake van een eenduidig arbeidsmarktbeleid?
- c) Welke activiteiten en instrumenten heeft de gemeente in de periode 2015-2019 ingezet?
- d) Wat waren de resultaten van die inzet?
- e) Hoe is er invulling gegeven aan de informatievoorziening aan en kaderstelling en controle door de gemeenteraad?

Om de uitvoering verder in te kaderen zijn deze onderzoeksvragen verbijzonderd naar een aantal deelvragen. Die staan in het bijgevoegde bevindingsrapport. In dat rapport is in bijlage 2 ook het normenkader opgenomen dat is gebruikt om de onderzoeksvragen te beantwoorden.

Aanpak van het onderzoek

Begin december 2019 is het onderzoeksplan verstuurd naar de raad, het college en de ambtelijke organisatie. Op 8 januari was er een kick-offbijeenkomst waarbij de rekenkamer de betrokken medewerkers en portefeuillehouders informeerde over de geplande onderzoeksactiviteiten. De uitvoering van het onderzoek vond plaats in de periode december 2019- april 2020 en kende vier componenten: 1: een documentenstudie (zie bijlage 1 van het bevindingsrapport); 2: interviews met de drie portefeuillehouders en (groepen) betrokken medewerkers (zie bijlage 3 van het bevindingsrapport); 3: een stakeholdersontbijt met externe partners uit het bedrijfsleven en het onderwijs (ook bijlage 3); 4: een online enquête onder raadsleden (door de lockdown i.p.v. een geplande raadsworkshop).

Leeswijzer

In paragraaf 2 van dit bestuurlijk rapport staan de conclusie die de rekenkamer uit het onderzoek trekt plus de beantwoording van de centrale onderzoeksvraag. In paragraaf 3 staat een aantal aanbevelingen aan de raad op basis van de resultaten en conclusies. Tot slot bevat deze bestuurlijk rapportage de bestuurlijke reactie van het college en een nawoord van de rekenkamer. Het bestuurlijk rapport vormt samen met het bijgevoegde bevindingsrapport en de bijlagen het complete rekenkamerrapport.

2. CONCLUSIES

Beantwoording hoofdvraag

De hoofdvraag van het onderzoek luidde: In hoeverre waren de inspanningen van de gemeente Venlo om de arbeidsparticipatie van haar inwoners tussen 2015 en 2019/2020 te verhogen, doeltreffend en doelmatig?

Is de inzet doeltreffend?

Afgaande op de indicatoren die de gemeente monitort is de arbeidsmarktinzet van de gemeente Venlo deels effectief en zijn de doelen deels gerealiseerd. Vanwege het feit dat het ingezette instrumentarium best breed is en door de jaren varieert én door het ontbreken van consequente, langjarige monitoring op een gefundeerde set van (micro-)indicatoren, is de doeltreffendheid met de beschikbare informatie echter niet goed vast te stellen.

Met een 'slag om de arm': het lijkt erop dat de gerealiseerde groei van de werkgelegenheid zich niet volledig vertaalt in een dalend bijstandsvolume. Het dalende bijstandsvolume is naar verwachting vooral te danken aan de afgenomen instroom als gevolg van economische groei en de inzet van jobcoaching (en dus het beperken van 'terugval'). Het volume van de uitstroom uit de bijstand bleef achter, mogelijk omdat de werkgelegenheidsgroei niet aansluit bij de minder kansrijken in het bestand. Dit betekent waarschijnlijk dat deze groep bijstandsgerechtigden langdurig in de bijstand blijft.

Is de inzet van doelmatig?

De mate waarin de inzet van instrumenten doelmatig was, is niet goed vast te stellen. Venlo haalt een wat beter resultaat dan een aantal vergelijkingsgemeenten maar heeft daar ook meer middelen voor nodig. Het is aannemelijk dat inzet van minder middelen het resultaat verslechtert (of meer middelen juist verbetert), maar dat is niet met zekerheid te concluderen.

De organisatorische doelmatigheid (samenhang en efficiency) kan wel beter. Er is in Venlo geen sprake van een samenhangend arbeidsmarktbeleid, de inzet van instrumenten is versnipperd alsmede de monitoring van de verschillende projecten. Ook is hierin ruimte voor meer afstemming en aansluiting te zijn in de inzet vanuit de domeinen economie en participatie richting een meer evenwichtige arbeidsmarkt in Venlo.

Conclusie over de Venlose arbeidsmarkt

1. De ontwikkeling van de arbeidsmarkt in Venlo is niet evenwichtig.

Toelichting: Venlo genereert heel veel banen maar een deel van de eigen bevolking profiteert hier niet van. Dat Venlo profiteert van hoogconjunctuur komt voor een belangrijk deel door de factor ligging. De uitstekende ligging van Venlo op twee corridors (N-Z en O-W) zorgt voor veel kansen in de logistiek en handel en de ligging ten opzichte van het Ruhrgebied en Eindhoven e.o. zorgt voor veel potentieel voor de industrie. De beroepsbevolking van Venlo is niet voldoende in staat, in aard en omvang, om de resulterende banen in te vullen. Een behoorlijk deel van de Venlose banen wordt uitgeoefend door mensen uit een wijde regio en arbeidsmigranten.

Conclusies over het arbeidsmarktbeleid

2. Er was in de periode 2015-2019 geen eenduidig vastgelegd en specifiek aan te wijzen arbeidsmarktbeleid bij de gemeente.

Toelichting: Sinds het 'Aanvalsplan Venlo Werkt' lijken overkoepelende beleidskaders voor het arbeidsparticipatiebeleid te ontbreken. De arbeidsmarktinzet vanuit participatie staat vooral beschreven en vastgelegd in actieplannen en subsidiebeschikkingen. Het economisch deel is wat beleidsrijker maar toch ook vooral actiegericht.

3. Van een eenduidige, integrale, samenhangende en meerjarige beleidscyclus is geen sprake.

Toelichting: Het gemeentebestuur koos voor een bottom-up benadering van de arbeidsmarkt waarbij de focus ligt op het werkproces en het beschikbare instrumentarium. Het Aanvalsplan Venlo Werkt vormde het startpunt van deze arbeidsmarktbenadering. De gemeente integreerde deze werkwijze de afgelopen jaren in de dagelijkse dienstverlening wat resulteerde in de Route Naar Werk. Dit werkproces maakt het mogelijk om te schakelen waar nodig wat de gemeente de afgelopen jaren ook geregeld deed, zo blijkt uit de diverse actieplannen en subsidietrajecten. Onduidelijk is hoe deze initiatieven zich verhouden tot de programma's en het leidende werkproces dat de gemeente aanduidt als de "Route Naar Werk". Ook is onduidelijk hoe de inzet vanuit participatie zich verhoudt tot de beleidskaders die vanuit het economisch domein zijn vastgesteld. De samenhang met en/of de vertaling naar de inzet op arbeidsparticipatie is niet duidelijk.

4. Aan het 'beleid' ligt geen gefundeerde arbeidsmarktanalyse ten grondslag.

Toelichting: Het 'arbeidsmarktbeleid' dat de gemeente Venlo van 2015 t/m 2019 voerde is deels voorzien van een – meestal beknopte – beschrijving van de arbeidsmarkt en economische structuur. De vertaling daaruit naar de 'problemen' die om oplossing vragen is er niet altijd. Een grondige analyse van het functioneren van de arbeidsmarkt en toekomstige ontwikkelingen daarin werd tot nu toe niet uitgevoerd.

5. Beleid is voorzien van doelen, monitoring is niet altijd samenhangend en transparant.

Toelichting: Het beleid en de projecten gericht op arbeidsparticipatie zijn over het algemeen voorzien van doelen. Tevens worden meetbare resultaten benoemd. De wijze waarop resultaten worden gemonitord en de resultaten daarvan zijn echter niet altijd even transparant. Binnen het economisch domein zijn de beleidsdoelstellingen minder duidelijk. Men noemt veel concrete maatregelen maar onduidelijk is welk doel deze exact dienen en hoe resultaten gemonitord (gaan) worden.

6. Over het algemeen is sprake van een duidelijke rolverdeling in de uitvoering van het "arbeidsmarktbeleid".

Toelichting: De gemeentelijke beleidskaders en actieplannen (zowel in het sociaal als economisch domein), benoemen over het algemeen de rollen en partners in de uitvoering.

Conclusies over het gebruikte instrumentarium

7. Er is geen duidelijk doorlopende lijn zichtbaar in het ingezette instrumentarium en de monitoring daarvan.

Toelichting: Venlo zette de afgelopen jaren de nodige arbeidsmarktinstrumenten in. Op basis van de stukken is het moeilijk te beoordelen in hoeverre de gemeente Venlo hierin bewuste keuzes maakt (o.b.v. bewezen effectiviteit en/of gerichte targeting). Dit wordt bemoeilijkt door het feit dat er geen (beschreven) gericht beleid aan ten grondslag ligt. Van diverse instrumenten die de gemeente Venlo inzet (bijvoorbeeld 'streng aan de poort' en een actieve werkgevers-benadering) wordt de effectiviteit wel door de theorie bevestigd.

De arbeidsmarktinzet is de afgelopen jaren vanuit diverse actieplannen en subsidiebeschikkingen vormgegeven. Een doorlopende lijn in de Venlose aanpak staat niet op papier. Dit geldt eveneens voor de monitoring die veelal gekoppeld is aan de individuele initiatieven. Met het feit dat initiatieven op enig moment stoppen of overgaan in een ander initiatief, stopt hiermee ook de monitoring. Ook wordt de aangekondigde monitoring niet altijd tijdig uitgevoerd en zijn de resultaten niet even transparant.

8. De samenhang tussen de beleidsinzet vanuit economie en de inzet vanuit participatie is niet zichtbaar.

Toelichting: De arbeidsmarktinzet vanuit het economisch domein is wél gebaseerd op beleidskaders. Het Economisch Uitvoeringsprogramma kondigt diverse concrete arbeidsmarktinitiatieven aan. Het is niet duidelijk of en hoe deze initiatieven samenhangen met de beleidsinzet vanuit het sociaal domein en hoe de gemeente de initiatieven inpast en borgt in het werkproces.

Hoewel de Venlose aanpak vanuit het sociaal domein een zekere flexibiliteit in zich heeft, is de vraag of

hiermee voldoende antwoord wordt gegeven op de structurele en langere termijn uitdagingen van de Venlose arbeidsmarkt (zie hoofdstuk 2 in het bevindingenrapport). In de geraadpleegde stukken besteedt men hieraan beperkt aandacht.

9. Venlo zette een stevig budget in voor participatie.

Toelichting: In de periode 2015-2019 ongeveer € 105 miljoen. Daar zitten de bijstandsuitkeringen niet in. Het saldo van lasten en baten voor het collegeproduct 'Arbeidsmarktparticipatie' bedroeg tussen 2015 en 2019 € 94,7 miljoen (som van realisatie). Ook behoort Venlo tot de gemeenten met een 'groot' BUIG-budget. Vanuit het economisch domein bedroeg het saldo van lasten en baten t.b.v. de arbeidsmarkt in deze periode € 11,5 miljoen.

Conclusie over de resultaten

10. Bijstandsontwikkeling blijft achter bij verwachting o.b.v. werkgelegenheidsontwikkeling.

Toelichting: De gerapporteerde resultaten geven de indruk dat de gestelde doelen in redelijke mate worden bereikt. Echter, de vraag is in hoeverre de ontwikkeling van het bijstandsniveau het resultaat is van het gevoerde beleid en specifieke instrumenten daarbinnen of vooral te danken is aan de economische voorspoed? Mede als gevolg van een gunstige werkgelegenheidsontwikkeling blijft de doorstroom naar de bijstand beperkt. De uitstroom uit de bijstand blijft echter ook achter. Uit een vergelijking met twee groepen referentiegemeenten blijkt dat de bijstandsontwikkeling in Venlo per saldo iets achter blijft bij wat op basis van de werkgelegenheidsontwikkeling verwacht zou mogen worden.

Conclusies over de betrokkenheid van de gemeenteraad

11. De informatievoorziening aan de raad was uitgebreid doch versnipperd en niet samenhangend.

Toelichting: De informatievoorziening aan de raad was op momenten redelijk gestroomlijnd (zoals rondom acquisitie en het Aanvalsplan Venlo Werkt en in de P&C-documenten), maar op andere momenten versnipperd. Zo is in de laatste jaren diverse keren een arbeidsmarktanalyse naar de raad verstuurd waarin de samenhang en de strategische invalshoek ontbreekt. Over bepaalde activiteiten is de raad niet volledig geïnformeerd. Denk daarbij aan de projecten 'Perspectief op Werk' en 'Door inzicht aan de slag'. Hoewel de raad veelvuldig over de arbeidsmarkt werd geïnformeerd, was de informatievoorziening niet samenhangend, niet consequent en niet volledig. De informatievoorziening aan de raad volgt hiermee het gebrek aan eenduidigheid in het beleid zelf.

12. Beloftes werden niet altijd (tijdig) nagekomen.

Toelichting: In verschillende raadsinformatiebrieven over de stand van zaken rondom de arbeidsmarkt werd aangegeven dat er nieuw beleid (o.a. strategisch arbeidsmarktbeleid) of een actieprogramma in ontwikkeling was terwijl dat er uiteindelijk niet kwam.

13. Strategische arbeidsmarktkennis is niet vastgelegd en blijft daarmee ook in de informatievoorziening naar de raad achterwege.

Toelichting: Gefundeerde kennis over het functioneren van -en de ontwikkelingen op- de Venlose arbeidsmarkt is niet vastgelegd in de ambtelijke organisatie, waardoor de informatievoorziening hierover (logischerwijs) ook achterwege blijft. Ook de 'Startnotitie strategisch arbeidsmarktbeleid' en bijbehorende arbeidsmarktanalyse die op 23 maart jl. met de raad werden gedeeld, bevatten niet een volwaardige, samenhangende en toekomstgerichte beschouwing op de Venlose arbeidsmarkt.

14. De raad zelf voert ook weinig regie op de gewenste informatievoorziening.

Toelichting: Met uitzondering van de raadsmotie 'BUIG onder druk, de beste zorg is werk' (en het 'Aanvalsplan Venlo Werkt' dat daaruit voortkwam) en het 'Initiatiefvoorstel Strategische Agenda van de raad' van 19 december 2018, lijkt de raad zelf relatief weinig regie te voeren op de gewenste informatievoorziening of invulling te geven aan de kaderstellende en controlerende rol (los van de reguliere P&C-cyclus). Die 'terughoudendheid' kan te maken hebben met de versnipperde informatievoorziening, die ook weinig 'haakjes'

voor debat biedt. De arbeidsmarkt betreft een complex thema waarmee het voor raad (zonder beroepsmatige voorkennis), mogelijk lastig is om de ontvangen informatie goed te wegen en/of hiervoor de juiste kaders vast te stellen.

Intermezzo: Dynamiek op de arbeidsmarkt

De arbeidsmarkt is een complex beleidsonderwerp vanwege het feit dat het raakt aan verschillende domeinen (economie, participatie) en stakeholders (onderwijs, bedrijfsleven, beroepsbevolking) én omdat de beoogde doelen en inzet ervan fluctueren met de loop van de economie. Met economische tegenwind (wanneer er minder vraag naar arbeid is) is de uitdaging om de mensen aan het werk te krijgen en te houden. Vanuit het participatiebeleid zal de aandacht dan vooral uitgaan naar de meest kansrijken op de arbeidsmarkt. Bij economische voorspoed (wanneer er veel vraag naar arbeid is) is de uitdaging om te zorgen voor voldoende mensen met de juiste kwalificaties. Dan is de aandacht vooral gericht op het faciliteren van economische groei waarbij er mogelijk betere perspectieven liggen voor de minder kansrijke doelgroepen. Deze dynamiek en de rol die de gemeente daarin speelt, wordt in onderstaande figuur geïllustreerd.

3. AANBEVELINGEN

De conclusies leiden tot de volgende drie (clusters van) aanbevelingen die kunnen bijdragen aan vergroting van de doeltreffendheid en doelmatigheid van het arbeidsmarktbeleid van Venlo. De aanbevelingen zijn gericht aan het college via de raad. Het tweede deel van de laatste aanbeveling betreft de raad zelf.

Aanbeveling arbeidsmarktbeleid

Aanbeveling 1 | Zorg voor een integraal meerjarig beleidskader op basis van een grondige analyse van de Venlose arbeidsmarkt.

Vraag het college nogmaals om een strategische visie op de Venlose arbeidsmarkt te formuleren en deze mede te baseren op een grondige analyse van het functioneren van de arbeidsmarkt.

Geef daarbij (bijvoorbeeld na een raadsdebat) naar eigen inzicht de volgende kaders mee:

- a) Ontwikkel een meerjarig beleidskader waarin integraal (zowel vanuit economisch- als vanuit participatieperspectief) de beleidsinzet voor de Venlose arbeidsmarkt beschreven staat.
- b) Maak bij beleidsontwikkeling gebruik van de kennis van de verschillende stakeholders (onderwijs, bedrijfsleven) in de stad en regio ('Venlose arbeidsmarktraad').
- c) Zorg voor een transparante vertaling van regionale opgaven naar gemeentelijke beleid.
- d) Stem economische- en participatiedoelen meer op elkaar af (t.b.v. een betere kwalitatieve aansluiting op de Venlose arbeidsmarkt).
- e) Maak onderscheid in werkgelegenheidsdoelen naar sectoren en schaalgrootte van bedrijvigheid.
- f) Maak bij onderwijsdoelen onderscheid naar richting aansluitend op de vraag van het bedrijfsleven.
- g) Besteed aandacht aan de (toekomstige) positie van arbeidsmigranten en andere specifieke doelgroepen.

Toelichting: De huidige coronacrisis legt misschien wel meer dan ooit de kwetsbare kant van de Venlose economie bloot. Hoewel het om extreme omstandigheden gaat waarop niet te anticiperen viel, onderstreept de situatie wel het belang van strategisch en gefundeerd arbeidsmarktbeleid, waarin aandacht is voor economische fluctuaties en lange termijn ontwikkelingen. In dit beleid is aandacht nodig voor meer *diversiteit* in de economische structuur en meer *continuïteit* in de vraag naar arbeid. Dit vraagt in de eerste plaats om nog betere *arbeidsmarktkennis* over het functioneren en de (toekomstige) ontwikkeling van de arbeidsmarkt.

Los van de fluctuaties in de werkgelegenheid die de huidige sectorstructuur met zich mee brengt, sluit de werkgelegenheid niet optimaal aan op de *kenmerken van (een deel van) de Venlose beroepsbevolking*. Het is daarom belangrijk dat bij economische beleidsdoelstellingen gericht op het creëren van werkgelegenheid meer aandacht komt voor de vraag *wie* de nieuwe banen moeten gaan invullen en waar ze vandaan komen. Is het de Venlose beroepsbevolking of trekt Venlo de arbeidskrachten aan van (ver) buiten de gemeente? Welke competenties vragen deze banen? Beschikt de Venlose beroepsbevolking (in de nabije toekomst) over deze competenties en voorziet het Venlose onderwijsaanbod daarin?

Om het profijt van de werkgelegenheid in Venlo meer bij de eigen bevolking (en de eigen bijstandspopulatie) te laten landen, zijn eerder maatwerkoplossingen nodig dan generieke oplossingen. Dat betekent participatie van bedrijfsleven en onderwijs. Mocht Venlo ervoor kiezen primair in te blijven zetten op economische groei ongeacht het type werkgelegenheid dat deze groei met zich meebrengt, dan zal dat waarschijnlijk gepaard blijven gaan met een structureel lage uitstroom uit de bijstand.

Aanbeveling instrumentarium

Aanbeveling 2 | Zorg voor een meerjarige uitvoeringsagenda en consequente monitoring op basis van een gefundeerde set aan indicatoren.

Vraag het college om het nieuw vast te stellen arbeidsmarktbeleid stevig te funderen in een uitvoeringsagenda.

Geef daarbij (naar eigen inzicht) de volgende kaders mee:

- a) Maak in de uitvoeringsagenda een duidelijker onderscheid naar beleid (inclusief onderbouwing van doelen en instrumenten) en werkproces en de samenhang hiertussen.
- b) Geef duiding aan de doelen die de instrumenten dienen binnen het beleidskader, ook als deze voortkomen uit subsidieregelingen.
- c) Motiveer het ingezette instrumentarium.
- d) Bouw aan een meerjarige monitoring op basis van een strategische en gefundeerde set van indicatoren afgestemd op de situatie op en het perspectief van de Venlose arbeidsmarkt.

Toelichting: Ondanks dat vraag naar en aanbod van arbeid niet optimaal aansluiten, heeft de gemeente Venlo de afgelopen jaren een forse inspanning geleverd om mensen uit de bijstand te krijgen of te houden. De 'rode draad' in het beleid dat de gemeente Venlo hierop voerde, is niet duidelijk genoeg. Hieraan liggen deels financiële argumenten ten grondslag. Om over extra middelen te beschikken maakte Venlo gebruik van diverse subsidieregelingen. Hoewel de regelingen naar verwachting goed zijn in te passen in het flexibele werkproces, leiden ze mogelijk ook tot een gebrek aan focus. Dat weerspiegelt zich in de informatievoorziening richting de raad die omvangrijk maar vooral ook versnipperd was.

De keuze voor het instrumentarium vraagt meer transparantie. Hoewel het niet realistisch is om de uitvoering en evaluatie van beleid specifieke instrumenten altijd één op één te koppelen aan een resultaat (vaak dragen daar immers meerdere inspanningen en omstandigheden tegelijkertijd aan bij), is het wel mogelijk om op basis van bronnen (zoals regionale arbeidsmarktkennis of wetenschappelijke kennis) en praktijkervaringen die in de loop van de jaren (in Venlo of elders) zijn opgedaan, meer grip te krijgen op de effectiviteit van het instrumentarium (gespecificeerd naar doelgroep en economisch tij). Een goed onderbouwde inzet van het instrumentarium wint met de gevolgen van de coronacrisis aan belang. De arbeidsmarktinformatie waarop de gemeente Venlo nu koerst, is misschien wel te summier en te weinig vernieuwend. Zeker een stad als Venlo, met haar enorme economische capaciteit, heeft baat bij gedetailleerde kennis over het economisch functioneren en het functioneren van de arbeidsmarkt.

Op basis van een vergelijking van het ingezette instrumentarium met andere steden blijkt dat in Venlo relatief minder uiteenlopende voorzieningen worden aangeboden aan re-integratie-kandidaten dan elders. De inzet van loonkostensubsidie is ook lager dan elders. Wanneer een cliënt in aanmerking komt voor loonkostensubsidie is de loonwaarde daarentegen gemiddeld wat hoger dan in Nederland als geheel. Dat laatste roept de vraag op of Venlo vooral inzet op (blijvende) uitstroom van de meer kansrijken, en er voor de minder kansrijken misschien ander instrumentarium nodig is.

Aanbeveling raadsbetrokkenheid

Aanbeveling 3 | Zorg voor informatie op maat voor een meer betrokken raad.

- a) Vraag het college om periodieke en consequente informatievoorziening aan de raad o.b.v. een eenduidig en meerjarig beleidskader voorzien van onderbouwde doelen, meetbare indicatoren en consequente monitoring.
- b) Overweeg zelf een raadswerkgroep arbeidsmarkt in te stellen.

Toelichting: De afgelopen jaren was de informatievoorziening aan de raad niet altijd systematisch (met uitzondering van de P&C-cyclus waar de informatievoorziening summier was maar wel steeds beter werd). De arbeidsmarkt is een complex thema dat juist vraagt om een gedegen, overzichtelijke en samenhangende benadering waarover als zodanig is te communiceren. We mogen niet van de Venlose raad verlangen deze samenhang te zien en te beoordelen op basis van de informatie die ze daarover de afgelopen jaren heeft ontvangen. Hierbij plaatsen we een kanttekening: het heeft geen nut om veel meer informatie naar de raad te sturen. Het gaat om de kwaliteit en de samenhang. Aan de andere kant ligt er ook een opgave bij de raad. Het dossier arbeidsmarkt verdient zeker in Venlo meer aandacht van de raad: zowel als het gaat om kaderstelling als 'kort op de bal spelen', uiteraard liever op de hoofdlijnen dan op de details.

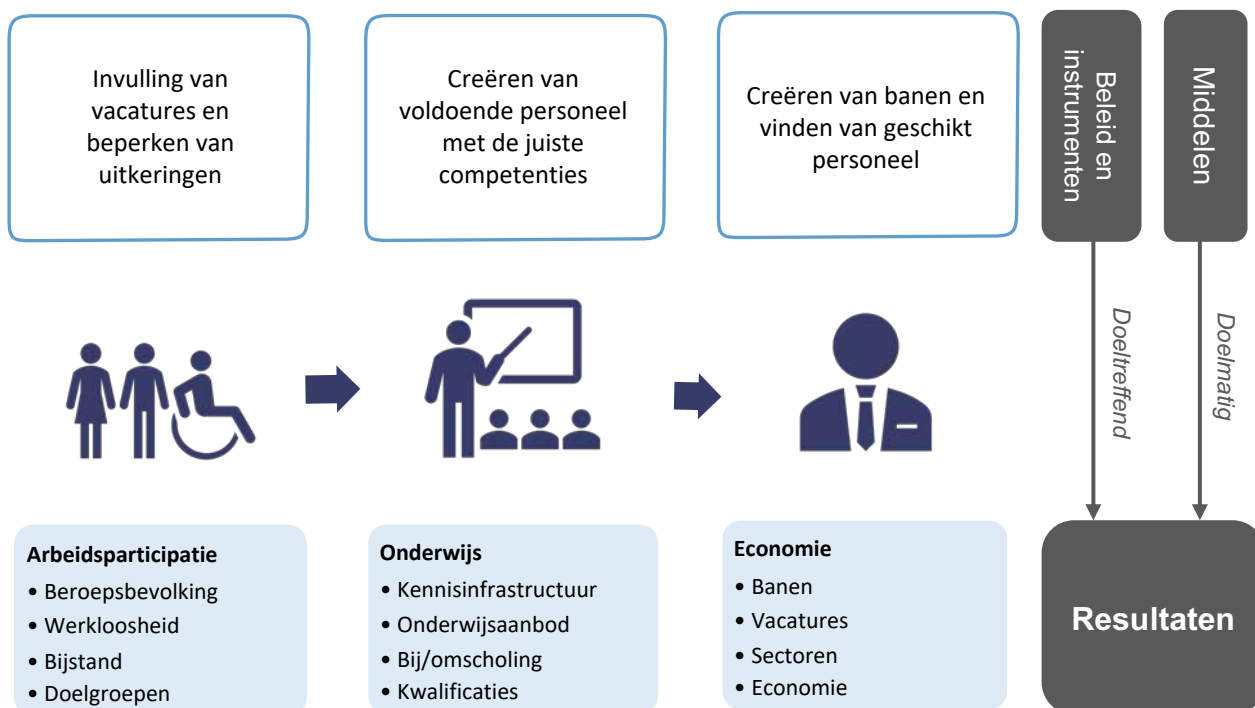
FACTSHEET

ONDERZOEK ARBEIDSMARKTBELEID REKENKAMER VENLO

HET ONDERZOEK

- **Aanleiding** is onder meer de ogenschijnlijke 'discrepantie' tussen de relatief snelle groei van banen in (de regio) Venlo in de afgelopen jaren, en het bijstandsvolume in die periode (minder snelle daling) en het uitblijven van 'strategisch arbeidsmarktbeleid' waar de raad om vroeg.
- **Doelstelling** is een actuele arbeidsmarktanalyse te bieden en inzicht in de doeltreffendheid en doelmatigheid van het gemeentelijke arbeidsmarktbeleid en instrumentarium in de periode 2015-2019.
- Bij **arbeidsmarktbeleid** gaat het de rekenkamer om de inspanningen om - al dan niet samen met lokale en (EU-)regionale netwerkpartners - inwoners te scholen en naar werk te geleiden en om (passende) werkgelegenheid aan te trekken.
- **Aanpak:** dossier- en cijferstudie, ambtelijk en bestuurlijke interviews, stakeholdersontbijt en een enquête onder raadsleden.

Schema arbeidsmarktbeleid

FACTSHEET

ONDERZOEK ARBEIDSMARKTBELEID REKENKAMER VENLO

ALGEMENE CONCLUSIES

Arbeidsmarkt Venlo

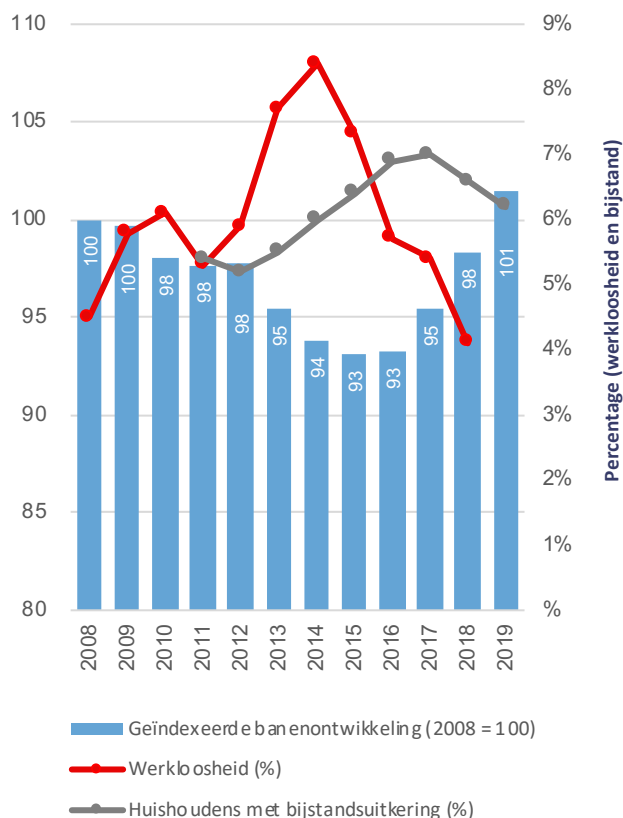
De ontwikkeling van de arbeidsmarkt is niet volledig in balans. Venlo genereert bij hoogconjunctuur, dankzij de ligging en de sectorstructuur, erg veel banen. Een deel van de bevolking profiteert hier nog onvoldoende van. Een behoorlijk deel van de Venlose banen wordt uitgeoefend door mensen uit een wijde regio en arbeidsmigranten.

Doeltreffend

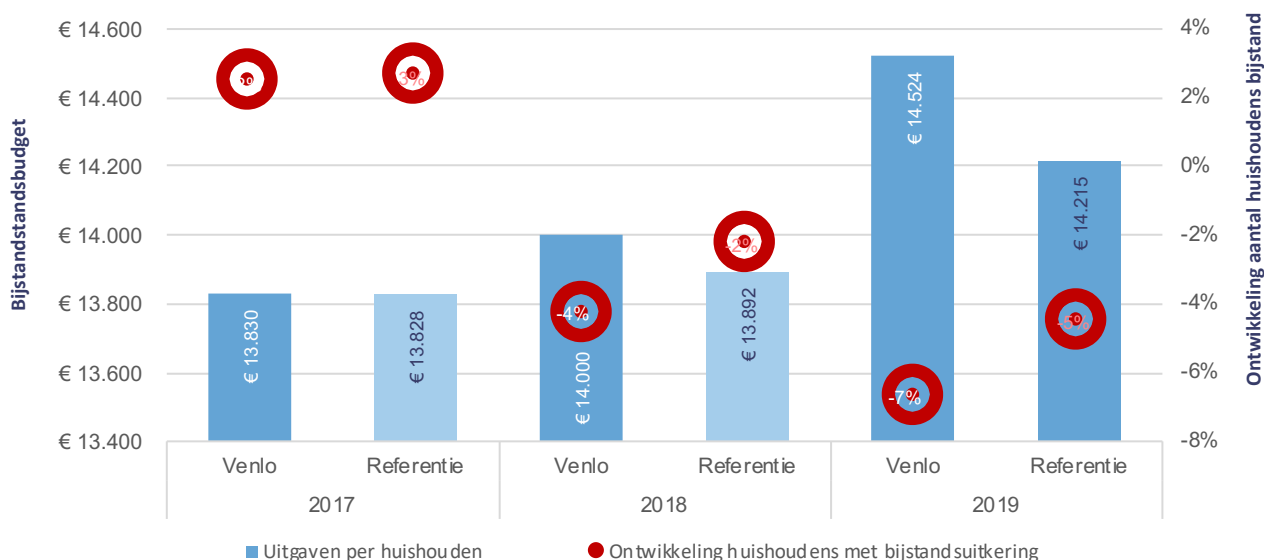
Het arbeidsmarktbeleid is deels doeltreffend. De werkgelegenheid groeit fors (figuur 1). Omdat het ingezette instrumentarium voor arbeids-participatie en de monitoring daarvan door de jaren varieert, is de doeltreffendheid niet exact vast te stellen. De daling van het bijstandsvolume is eerder te danken aan afgenomen instroom dan aan verhoogde uitstroom.

Doelmatig

De doelmatigheid van de inzet is niet volledig vast te stellen. Wel is het zo dat Venlo - wat betreft het bijstandsvolume - een beter resultaat haalt dan vergelijkingsgemeenten, maar daar ook meer middelen voor nodig heeft (figuur 2). De organisatorische doelmatigheid ontwikkelt zich door, met ruimte voor nadere afstemming in de inzet vanuit de domeinen economie en participatie.

Figuur 1: Ontwikkeling banen, werkloosheid en bijstand in Venlo (index 2008 = 100). Bron: CBS

Figuur 2: Uitgaven BUIG versus ontwikkeling bijstand (2017-2019) in Venlo en referentiegemeenten. Bron: Divosa.

FACTSHEET**ONDERZOEK ARBEIDSMARKTBELEID REKENKAMER VENLO****AANBEVELINGEN EN ONDERLIGGENDE BEVINDINGEN****1****ZORG VOOR EEN INTEGRAAL MEERJARIG BELEIDSKADER OP BASIS VAN EEN GRONDIGE ANALYSE VAN DE VENLOSE ARBEIDSMARKT.****Bevindingen over het beleid**

1. Er was in de periode 2015-2019 geen eenduidig vastgelegd arbeidsmarktbeleid ingebed in een meerjarige beleidscyclus.
2. Aan het beleid ligt geen gefundeerde arbeidsmarktanalyse ten grondslag. Beleid is wel voorzien van doelen, monitoring is niet altijd samenhangend en transparant.
3. Over het algemeen is sprake van een duidelijke rolverdeling in de uitvoering van het beleid.

2**ZORG VOOR EEN MEERJARIGE UITVOERINGSAGENDA EN CONSEQUENTE MONITORING OP BASIS VAN EEN GEFUNDEERDE SET AAN INDICATOREN.****Bevindingen over het instrumentarium**

1. Er is geen duidelijk doorlopende lijn zichtbaar in het ingezette instrumentarium en de monitoring daarvan.
2. De samenhang tussen de beleidsinzet vanuit economie en de inzet vanuit participatie kan beter.
3. Bijstandsontwikkeling blijft enigszins achter bij de verwachting o.b.v. ontwikkeling werkgelegenheid.

3**ZORG VOOR INFORMATIE OP MAAT VOOR EEN MEER BETROKKEN RAAD****Bevindingen over informatie aan en betrokkenheid van de raad**

1. De informatievoorziening aan de raad was uitgebreid doch versnipperd.
2. Beloftes over strategisch arbeidsmarktbeleid werden niet altijd (tijdig) nagekomen.
3. De raad zelf voert weinig regie op de gewenste informatievoorziening.

5. BESTUURLIJKE REACTIE COLLEGE VAN B&W

GEMEENTEBESTUUR

Rekenkamercommissie Venlo

uw kenmerk

uw brief d.d.

ons kenmerk

behandelaar B. Verhoeven & N. Ottenheim

doorkiesnummer +31 646895968

e-mail b.verhoeven@venlo.nl

collegebesluit d.d. 23-6-2020

bijlage(n) 1

onderwerp Rapportage "Rekenkameronderzoek arbeidsmarktbeleid Venlo – een analyse van de arbeidsmarkt, het gemeentelijk beleid en het instrumentarium"

datum

Geachte commissie,

Wij hebben met veel belangstelling kennisgenomen van uw rapport '*Rekenkameronderzoek arbeidsmarktbeleid Venlo – een analyse van de arbeidsmarkt, het gemeentelijk beleid en het instrumentarium*'. Wij zijn de rekenkamercommissie erkentelijk voor de gelegenheid om te reageren op haar conclusies en aanbevelingen.

Algemene reactie op het rapport

In beginsel herkennen wij ons in de door de commissie gepresenteerde bevindingen, doch hebben wij aarzelingen bij een aantal waarnemingen en kwalificaties die de rekenkamercommissie daarbij doet, met name daar waar het gaat om woordkeuzes zoals 'niet even', 'niet altijd', 'over het algemeen', 'redelijk', 'lijkt' of 'kan' wanneer het gaat om een kwalitatief oordeel. Op grond van al uw veertien conclusies zou de lezer tot de slotsom moeten komen dat er geen enkele positieve conclusie te trekken is ten aanzien van ons arbeidsmarktbeleid. Dat beeld doet absoluut geen recht aan de werkelijkheid. Wij ervaren uw conclusies in die zin dan ook als niet evenwichtig.

In de toelichting op uw conclusies signaleert u daarentegen ook een aantal positieve zaken betreffende de positie van Venlo in relatie tot de arbeidsmarkt, die wij onderstaand nogmaals op een rij zetten:

- De werkloosheid in Venlo wijkt nauwelijks af van het landelijk gemiddelde, waarbij de groep langdurig werklozen in Venlo kleiner is dan het landelijk gemiddelde (wanneer we het over langdurige werkloosheid hebben raakt dit veelal de bijstand).

postadres Postbus 3434

postcode 5902 RK Venlo

bezoekadres Hanzepaats 1 Venlo

telefoon 14 077

telefax +31 077 3596766

internet

bank NL33BNGH0285008749

- Een aanzienlijk hoger percentage van de beroepsbevolking woont én werkt in Venlo ten opzichte van het landelijk gemiddelde.
- Venlo beschikt over een breed palet aan instrumenten die verschillen in doelgroep, duur, intensiteit en werkingsmechanisme. De effectiviteit van deze instrumenten wordt door de theorie bevestigd. Het inzetten van de instrumenten is maatwerk, u mag van ons verwachten dat we per werkzoekende kijken naar de effectiviteit hiervan.
- Venlo heeft een lagere instroom in de bijstand dan gemiddeld in deze grootteklasse.
- Het beleid van Venlo is doelmatig, in die zin dat afgezet tegen de vergelijkingsgemeenten de inzet van middelen gelijke tred houdt met de resultaten.

Tevens vragen wij aandacht voor de specifieke rol en positie die wij als lokale overheid vervullen in relatie tot de arbeidsmarkt. Dit thema is veelvuldig aan bod gekomen tijdens de interviews alsmede in de aangereikte documentatie. In uw rapport komt deze rol en positie daarentegen slechts summier aan bod. Bovendien wekt uw formulering de indruk dat er sprake is van een door de lokale overheid 'maakbare' arbeidsmarkt. Deze veronderstelling doet geen recht aan de huidige werkwijze waarin wij onszelf zien als één van de vele partners in dit brede speelveld. In de door de gemeenteraad vastgestelde strategische visie "Venlo vertelt" wordt dit als volgt omschreven:

"De gemeente speelt als schakelaar en verbinder tussen netwerken een belangrijke rol. ... door een andere invulling te geven aan de rol van de gemeente; door van buiten naar binnen te werken en door, samen met de stad, bewoners en organisaties, bedrijvigheid en ontwikkelingen met elkaar te verbinden. Vanuit een bewust gekozen partnerrol... accent leggen op bij elkaar brengen en op elkaar afstemmen van initiatieven. Dat vraagt om een attitude die is gericht op echte en hechte onderlinge samenwerking. Wederzijds vertrouwen en inzet....."

Juist deze rol als schakelaar en verbinder missen wij in de toelichting bij uw conclusie. Ontwikkelingen worden immers in samenwerking en nauw overleg met onze partners aangejaagd, opgepakt en tot uitvoering gebracht. Deze werkwijze kan op veel draagvlak rekenen bij onze partners. Daarbij zetten wij niet enkel in op de 'onderkant' van de arbeidsmarkt, maar streven wij naar een 'werk-carrière' als ontwikkelperspectief voor onze brede beroepsbevolking. In dat kader vinden wij het tevens spijtig dat uw rapport geen beschrijving bevat van de ontwikkeling die de arbeidsmarkt in Venlo vanaf de startsituatie in 2015 tot en met heden heeft doorgemaakt, alsmede de transitie die hierin heeft plaatsgevonden, zowel binnen onze organisatie als in de samenwerking met onze partners.

Ook missen wij in uw rapport de rol en positie van het onderwijs binnen het arbeidsmarktbeleid. Dit verbaast ons gezien het feit dat het thema 'onderwijs' in uw plan van aanpak (nov. 2019) specifiek is benoemd als onderwerp van onderzoek.

Tot slot herkennen wij ons in de feitelijke beschrijving van de Venlose arbeidsmarkt. De aangekondigde analyse die nu voor ligt, is het best te omschrijven als een momentopname. Wij missen hier echter de beoogde inhoudelijke analyse op grond waarvan toekomstige ontwikkelingen kunnen worden geduid, alsmede inhoudelijke (dwars)verbanden in kaart kunnen worden gebracht. Deze verdieping zou wat ons betreft een waardevolle aanvulling zijn geweest op de aanbevelingen zoals door u geformuleerd.

Onderstaand gaan wij nader in op het bestuurlijk rapport en de daarin opgenomen conclusies en aanbevelingen.

Het bestuurlijk rapport

Ten aanzien van de beantwoording van de hoofdvraag zijn wij van mening dat de rekenkamercommissie, op grond van haar eigen waarnemingen, te weinig recht doet aan de door haar zelf gepresenteerde feiten. De conclusie dat niet is aan te geven of de inzet van instrumenten doelmatig was, onderschrijven wij niet. U geeft zelf aan dat Venlo weliswaar een wat beter resultaat dan een aantal vergelijkingsgemeenten haalt, maar daar ook meer middelen voor nodig heeft. Dat is op z'n minst een niet te missen indicatie voor de mate van (relatieve) doelmatigheid.

Ook uw conclusie ten aanzien van doeltreffendheid, dat deze met de beschikbare informatie niet goed is vast te stellen, delen wij niet. Dit op grond van de door u zelf gedane waarneming (beter resultaat dan vergelijkingsgemeenten) en uw waarneming dat de arbeidsmarktinzet van de gemeente Venlo deels effectief is en de doelen deels zijn gerealiseerd.

Uw conclusie dat Venlo heel veel banen genereert maar een deel van de eigen bevolking hiervan niet profiteert, volgen wij niet. Wellicht had hier de toevoeging 'nog in onvoldoende mate' aan moeten worden toegevoegd. In uw bevindingenrapport lezen wij immers dat een zeer groot deel van de Venlose bevolking werkt in de eigen gemeente, "57% versus gemiddeld 37% in Nederland".

Wij betreuren het dat evidente en door u zelf gepresenteerde waarnemingen leiden tot dergelijke conclusies en een dergelijk beeld.

Conclusies

De 14 conclusies zijn ingedeeld in 5 hoofdcategorieën. Onderstaand gaan wij per hoofdcategorie in op de conclusie(s).

- *De Venlose arbeidsmarkt*

Op hoofdlijnen herkennen wij de conclusie, echter zien we ook belangrijke nuanceringen. Venlo genereert veel banen, waarbij het mogelijk zou zijn dat de inwoners van Venlo hier wel van profiteren, maar het kan altijd beter (zie ook de eerdere opmerking van 57% versus 37%). Uw conclusie dat Venlo profiteert van een hoogconjunctuur door de ligging onderschrijven wij deels, met als belangrijke aanvulling dat dit eveneens te maken heeft met de economische structuur van de regio.

- *Arbeidsmarktbeleid*

In het bestuurlijk rapport onder conclusie 2 staat bij toelichting: "Sinds het 'Aanvalsplan Venlo Werkt' lijken overkoepelende beleidskaders voor het 'arbeidsparticipatiebeleid' te ontbreken". Dit leidt mogelijk tot verwarring aangezien het onderzoek (en in het verlengde hiervan de onderzoeksvraag) zich richt op het 'arbeidsmarktbeleid'. Dit onderschrijft ons eerdere pleidooi (ingediend bij het ambtelijk wederhoor) voor een heldere afbakening van het begrip 'arbeidsmarktbeleid'.

In onze reactie gaan wij ervan uit dat hier bedoeld wordt 'arbeidsmarktbeleid'. Wij herkennen daarbij niet dat er geen overkoepelend beleidskader is voor arbeidsmarktbeleid. De afgelopen jaren zijn de strategische bouwstenen gerealiseerd (de strategische visie 2030 en het beleidsplan 'Een bijzondere tijd'). Wel zien wij ruimte voor verbetering voor wat betreft de integraliteit en onderlinge samenhang tussen de diverse beleidsdomeinen die arbeidsmarktbeleid raken.

De strategische visie 2030 "Venlo vertelt" is het strategisch kader voor de beleidsontwikkelingen binnen onze organisatie, maar ook daar buiten. De thema's in deze strategische visie in het perspectief van de bestuurlijke bevindingen zijn als volgt:

- Stad van actieve mensen;
 - Uitgangspunt is dat iedereen die daartoe in staat is, binnen zijn of haar mogelijkheden meedoet en een bijdrage levert.
 - Het beleid gaat uit van de kracht van mensen, het ontwikkelen van potenties.
 - De focus is gericht op mogelijkheden en ontwikkelkansen van individuen.
- Innovatieve en excellente stad;
 - De stuwende sectoren zijn Maak, Logistiek en Agro.
 - Intensieve samenwerking in de triple helix (beroepsonderwijs-ondernemers-overheid)
 - Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt.

Het strategisch kader vormt het uitgangspunt voor de bottom-up benadering. De ontwikkelde actieplannen en subsidiebeschikkingen zijn een onderdeel van de uitwerking van de vastgestelde kaders. Deze actiegerichtheid krijgt ons inziens een negatieve waardering in uw conclusie. Wij vertalen deze actiegerichtheid echter als een kracht, die het mogelijk maakt om mee te bewegen met de omgeving en conjuncturele ontwikkelingen. Dit is niet enkel de wens van onze partners, maar is tevens een absolute noodzakelijkheid binnen de arbeidsmarkt (waarvan de corona-crisis nu als recent voorbeeld). Wij beseffen dat de meerwaarde van deze actiegerichtheid wellicht onvoldoende tot uitdrukking is gebracht tijdens de diverse interviews.

- *Het gebruikte instrumentarium*

Zoals u zelf ook concludeert in uw rapport wordt van de diverse instrumenten de effectiviteit door de theorie bevestigd. Dit mag u ook van ons verwachten, dat is voor ons vanzelfsprekend. Wij achten het van groot belang om individueel maatwerk, afhankelijk van de individuele omstandigheden bij een werkzoekende, te kunnen toepassen bij het inzetten van het instrumentarium. Wij spelen continu in op de mogelijkheden van de werkzoekende, passend bij de specifieke situatie. Het is daarom een bewuste keuze om een breed palet aan instrumenten in te zetten en niet te kiezen voor een generalistische aanpak.

Dat er geen duidelijke doorlopende lijn zichtbaar is, herkennen wij niet, mede vanwege de "Route naar Werk", zoals door u opgenomen in het bevindingenrapport. Daaruit wordt duidelijk dat er bij de start van begeleiding wordt ingezet op een methodisch verantwoorde diagnose (die tevens wetenschappelijke onderbouwd is), op basis waarvan er instrumenten worden ingezet. Het is en blijft mensenwerk.

In de periode waarop het onderzoek zich richt, was er bovendien sprake van een uitdagende financiële positie voor de gemeente Venlo. Het college heeft in die periode de organisatie opdracht gegeven om daar waar mogelijk gebruik te maken van derde geldstromen. Hier zijn we ruimschoots in geslaagd.

Wij herkennen dat de samenhang tussen de beleidsinzet vanuit economie en de inzet vanuit participatie minder zichtbaar is. We zijn echter positief over de ingezette beweging om de samenwerking tussen het economisch en sociaal domein te verstevigen. De afgelopen jaren heeft er in deze samenwerking wel degelijk een transitie plaatsgevonden, deze is echter niet belicht in het onderzoek.

- *De resultaten*

In uw rapport stelt u dat de doelen in redelijke mate worden behaald. De onderbouwing hiervoor ontbreekt. U stelt een aantal vragen, die wellicht allen van invloed zijn op het behalen van resultaten. Zoals eerder gesteld gaat het om de samenwerking en verbinding. In paragraaf 5.4.1 maakt u een benchmark waarbij u Venlo vergelijkt met referentiegemeenten en de verhouding berekent tussen de werkgelegenheidsontwikkeling en bijstandsontwikkeling. Zoals u zelf ook opmerkt in de nota van bevindingen is er geen "1-op-1" verband tussen de werkgelegenheidsontwikkeling en de bijstandsontwikkeling van een gemeente. De ontwikkeling van bijstand is van meer afhankelijk dan de ontwikkeling van het aantal banen. Wanneer u de bijstandsontwikkeling en werkgelegenheidsontwikkeling in Venlo afzet tegen die in sterk stedelijke gemeenten in Nederland, dan zou juist een stijging van het aantal bijstandsuitkeringen realistisch zijn geweest. Echter, uit uw benchmark blijkt dat de bijstandsontwikkeling in Venlo per saldo minder hard groeit dan op basis van de werkgelegenheid verwacht zou mogen worden. Daarover zijn wij uiteraard zeer verheugd.

Aanbevelingen

In uw bestuurlijk rapport benoemt u een drietal aanbevelingen. Wij omarmen de aanbevelingen en zijn graag bereid om hierover met de gemeenteraad het gesprek te voeren. Vooruitlopend hierop geven wij de volgende overwegingen mee.

- *Aanbeveling arbeidsmarktbeleid*

Het ontwikkelen van een meerjarig integraal beleidskader beperkt zich voor het college niet tot het participatie- en economisch perspectief. Het gaat onder andere ook om de versterking van de integraliteit van funderend onderwijs, beroepsonderwijs, participatie, economie en kennisinfra en dat doen we samen met onze partners. Daarbij zien we arbeidsmarkt niet alleen als onderkant van de arbeidsmarkt. Doel is het creëren van carrièreperspectief voor alle inwoners van de gemeente Venlo.

De voorgestelde kaders vormen reeds het uitgangspunt, dit blijkt uit de beschikbaar gestelde documenten en reacties van de stakeholders. Als voorbeeld hierbij kan genoemd worden de samenwerking tussen het beroepsonderwijs en bedrijfsleven in onze stad en regio. Zowel bij beleidsontwikkeling als bij beleidsuitvoering acteert onze organisatie als een partner in het proces, waarbij recht wordt gedaan aan de kennis en expertise van onze partners, teneinde tot een herkenbaar en gedragen document te komen. Het college wil graag in gesprek met de raad om de kaders en beelden met elkaar af te hechten. Waarbij het college nadrukkelijk de rol, taken en verantwoordelijkheden van de lokale overheid wil bewaken.

In uw toelichting op deze aanbeveling stelt u dat bij de gemeentelijke "economische beleidsdoelstellingen gericht op het creëren van werkgelegenheid meer aandacht moet komen voor de vraag wie de banen moeten gaan invullen en waar ze vandaan komen". Deze aanvulling verdient een nuancering. Als lokale overheid creëren wij geen werkgelegenheid. De bedrijven in onze stad en regio creëren werkgelegenheid. Als lokale overheid faciliteren we partijen, waaronder het bedrijfsleven.

Wij zijn verheugd te zien dat uw aanbeveling onze huidige koers bestendigt. Daarbij nemen wij uw aanbeveling ter harte om de samenhang tussen de disciplines meer zichtbaar te maken en waar nodig te versterken.

- *Het instrumentarium*

Wij onderschrijven het belang van een uitvoeringsagenda. Een uitvoeringsagenda kan echter niet alleen de agenda van de overheid omvatten. Het college ziet een uitvoeringsagenda in het perspectief van de samenwerking met onze partners (zie voorgaand), waarbij éénieder vanuit zijn of haar verantwoordelijkheid participeert en input levert.

- *Aanbeveling raadsbetrokkenheid*

Op veel manieren informeren wij de gemeenteraad over de ontwikkelingen en activiteiten. Onder meer via de P&C cyclus (jaarverslag, kadernota, begroting), maar ook via raadsinformatiebrieven. Graag gaan wij met de raad in overleg op welke wijze we de informatievoorziening ten aanzien van het thema kunnen vormgeven, zodat de raadsleden optimaal in staat worden gesteld om hun kaderstellende en controlerende rol in te vullen.

Met betrekking tot uw aanbeveling 3b ('Overweeg zelf een raads werkgroep arbeidsmarktbeleid in te stellen.') verwijzen wij u naar bijgevoegd presidiumvoorstel d.d. 23 april 2019 waarvoor wethouder Boom voorstelt om een raads werkgroep arbeidsmarktbeleid op te richten. Het presidium heeft hier destijds om moverende redenen niet voor gekozen.

Tot slot

Wij waarderen de inspanningen van de rekenkamercommissie en zien het rapport als een aanvulling op reeds in gang gezette ontwikkelingen in de periode 2015-2019. Wij danken u voor de mogelijkheid onze bestuurlijke reactie aan u kenbaar te maken.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Venlo
de secretaris

Twan Beurskens

de burgemeester

Antoin Scholten

Het presidium heeft op 29 juni 2020 besloten om deze notitie d.d. 23-04-2019 openbaar te maken.

Notitie

aan Presidium
c.c. Nicole Ottenheim
van Wethouder Boom
onderwerp Strategisch Arbeidsmarktbeleid 2030

De Strategische Agenda van de raad is vastgesteld in de raadsvergadering van 19 december 2018.

De Strategische Agenda omvat de volgende onderwerpen:

1. Buitenspel of meedoen?	A-dossier
Werken aan een inclusieve samenleving.	
2. Strategisch Arbeidsmarktbeleid 2030	B-dossier
3. Wonen in het kader van inclusiviteit	B-dossier
4. Het college komt voor de zomer van 2019 met voor beide B-dossiers een startnotitie.	

Strategisch Arbeidsmarktbeleid 2030 (B-dossier)

Inleiding

De economie en de daarmee samenhangende arbeidsmarkt zijn momenteel volop in beweging. Naast conjuncturele bewegingen, hebben de economie en arbeidsmarkt ook te maken hebben met structurele veranderingen. Deze ontwikkelingen maken dat bij het herstel van de economie en arbeidsmarkt, niet alle verloren banen in dezelfde omvang en vorm terugkomen.

Vraag en aanbod op de arbeidsmarkt zien er nu anders uit dan voor de crisis en blijven volop in verandering.

Het bedrijfsleven in onze regio groeit en de werkgelegenheid stijgt. Dit leidt ook tot 'zorgen' omdat bedrijven in verschillende sectoren het signaal afgeven niet de juiste mensen te kunnen vinden.

Echter, bij het 'vinden' van de juiste mensen, zijn meerder factoren van belang. Is er daadwerkelijk sprake van krapte of is er sprake van een mismatch tussen vraag en aanbod? Een veel gehoorde uitspraak in dit kader: "het onderwijsaanbod sluit niet aan bij de vraag" kan natuurlijk worden omgedraaid in: "stelt het bedrijfsleven de juiste vraag"?

In de afgelopen jaren is veel geïnvesteerd in de samenwerking tussen werkgevers- (beroeps-)onderwijs en overheid. En kan gesteld worden dat deze samenwerking tot succes leidt. Het Techniekplan heeft inmiddels geresulteerd in een toename van het aantal jongeren dat voor een technische beroepsopleiding kiest, zowel op MBO als op HBO niveau. De samenwerking tussen gemeenten binnen de arbeidsmarktregio, UWV en sw-bedrijven is geïntensiveerd (met name op het gebied van de werkgeversdienstverlening binnen het WSP Noord-Limburg). En in het verlengde daarvan is er in de afgelopen jaren geïnvesteerd in een samenwerking tussen het sociaal en economisch domein. Zonder werkgevers is er geen

Notitie

werk. Werkgevers zijn dan ook belangrijke partners om werkzoekenden aan een baan te helpen.

Wat is de rol van de (regionale) overheid?

Gemeenten hebben lange tijd arbeidsmarkt vertaald in termen van bijstand en re-integratie, de agenda van de gemeenten.

De laatste jaren is de rol van de lokale en regionale overheid in een andere context komen te staan. Dit is mede ingegeven door de economische en maatschappelijke ontwikkelingen. De overheid wordt gezien als een stakeholder in een proces, waarbij samenwerken-verbinden-aanjagen van ontwikkelingen meer en meer centraal komen te staan. De (regionale) overheid is partner in het totaal van stakeholders, waarbij we een bijzondere intermediaire/regisserende rol vervullen. De agenda van de overheid is niet meer leidend, het gaat om het samenspel met onze partners.

De context van arbeidsmarktbeleid

Door de veranderde rol en positie van de overheid kan arbeidsmarktbeleid niet meer los worden gezien van andere beleidsvelden en ontwikkelingen. Het 'exclusieve' eigenaarschap en de overheidsagenda zijn niet meer leidend.

Arbeidsmarktbeleid moet inhoud en vorm krijgen vanuit de economische ontwikkeling van de regio. Zowel bij hoog- als laag conjunctuur is er sprake van een gezamenlijke opgave voor de samenwerkende partners. Het is de uitdaging om anticyclisch te blijven ontwikkelen en samenwerken.

De opgave kan in beeld worden gebracht als de regio helder heeft:

- Wat voor bedrijvigheid en werkgelegenheid wil de regio aantrekken;
- Wat is nodig in de regio;
- Hoe krijgen we de juiste mensen op de juiste plekken.
 - Inzicht in de bestanden, waarbij competenties centraal staan.

Procesvoorstel

Het college wil strategisch arbeidsmarktbeleid in coproductie met de raad vorm en inhoud geven.

Het voorstel is om een (raad)werkgroep samen te stellen, onder leiding van wethouder Boom, waarbij vanuit diverse invalshoeken/disciplines strategisch arbeidsmarktbeleid wordt opgepakt.

De werkgroep zal naast een meer formele agendasetting en acties, zich laten informeren door het brengen van werkbezoeken bij stakeholders (onderwijs-overheid-instellingen).

- Formeren van een werkgroep van raadsleden;
- Startbijeenkomst;
- Inzicht krijgen en inzicht vergaren in de sectoren Maak-Logistiek-Agro-Zorg en Toerisme;
- Verbinding leggen met Onderwijs (Voortgezet Onderwijs-MBO-HBO-WO);
- Ontwikkelen van een 'product(en)' door de werkgroep;
 - Draagvlak van raad en college bij ontwikkeling en uitvoering van 'product(en)'.

6. NAWOORD REKENKAMER

De rekenkamer is blij dat het college in zijn bestuurlijke reactie aangeeft de aanbevelingen van het onderzoek te omarmen en zich te herkennen in de gepresenteerde bevindingen.

U geeft aan dat u de conclusies niet als evenwichtig ervaart: er gaan in uw ogen de laatste jaren immers ook zaken steeds beter. Ook blijven sommige aspecten -zoals het onderwijsveld- voor u wat onderbelicht. Als rekenkamer hebben we hiervoor begrip, hoewel wij van mening zijn dat we in het rapport ook oog hebben voor de positieve punten. Daarbij komt dat het onze taak is als rekenkamer om met een onafhankelijke, kritische blik te kijken en waar nodig de vinger op de zere plek te leggen.

Als rekenkamer zijn we ons bewust van de rol die de gemeente heeft in relatie tot de arbeidsmarkt en zoals is te lezen in het rapport was dat ook het vertrekpunt van het onderzoek: “De doelstelling van dit onderzoek is een actuele arbeidsmarktanalyse te bieden en inzicht te bieden in de doeltreffendheid en doelmatigheid van het arbeidsmarktbeleid en bijbehorende instrumenten van de gemeente in de periode 2015-2019. Bij arbeidsmarktbeleid gaat het om de inspanningen om -al dan niet samen met lokale en (Eu-)regionale netwerkpartners- inwoners te scholen en naar werk te geleiden en om (passende) werkgelegenheid aan te trekken”. Tegelijkertijd kijkt de rekenkamer daarbij dan specifiek naar de gemeentelijke inspanningen, met de centrale vraag of en waar het beter kan.

Voor wat betreft de bevindingen en uw reacties per onderdeel geven deze in onze ogen precies aan dat het aan een samenhangend integraal arbeidsmarktbeleid ontbreekt, en een handelingskader waarmee de raad de activiteiten en inspanningen gericht kan volgen en bijsturen indien nodig.

Verder zijn we als rekenkamer verheugd dat u nu al reeds invulling wilt geven aan de aanbevelingen en de raad uitdaagt om hierover met u spoedig in gesprek te gaan. Dit moedigen wij graag aan. De raad adviseren we dan ook de ‘handschoen op te pakken’ en het voor Venlo belangrijke thema arbeidsmarkt ook stevig te agenderen.

De actualiteit leert ons dat de effecten van de coronacrisis naar verwachting een duidelijke weerklink hebben op de arbeidsmarkt. Wij hopen dat met dit rapport de noodzakelijke arbeidsmarktgerichte inspanningen van de gemeente (in samenwerking met haar partners) een versnelling te kunnen brengen. Waarbij de raad nadrukkelijk op de relevante kaders stuurt. Tot slot maar niet in de laatste plaats, zeggen we graag dank voor de samenwerking die we tijdens het onderzoek hebben mogen ervaren.

**SECRETARIAAT
REKENKAMER VENLO**

Secretaris

Yvon van Geel

y.vangeel@venlo.nl

Adres

Postbus 3434
5902 RK Venlo

Telefoonnummer

077 – 359 9642

Website

<https://gemeenteraad.venlo.nl/#rekenkamer>

